

HANDREIKING BESPREEKPUNTEN COALITIE 2015

LEESWIJZER

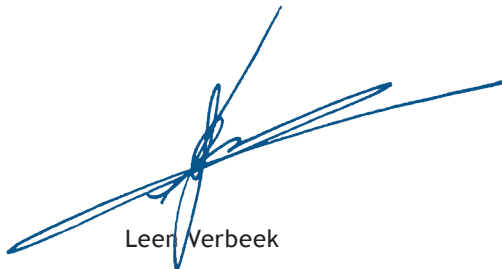
Voor u ligt een inhoudelijke handreiking voor de coalitieonderhandelingen voor de bestuursperiode 2015-2019. Met deze handreiking willen de commissaris van de Koning en de ambtelijke organisatie van de provincie Flevoland de onderhandelaars voor de nieuwe coalitie voorzien van actuele informatie over de belangrijkste thema's voor de provincie Flevoland voor de periode 2015-2019. De handreiking is in opdracht van de commissaris van de Koning, Leen Verbeek, opgesteld.

Dit document bevat suggesties voor agendapunten voor de onderhandelingen en levert een voorzet voor bespreking door middel van specifieke vragen. Naast dit stuk is er ook een "handreiking college-onderhandelingen 2015-2019" opgesteld door de griffier en de Cdk die zich richt op de inrichting van het informatie- en formatieproces.

Het document sluit aan bij de '[Koers van Flevoland](#)' dat de commissaris van de Koning in juni 2014 aan de staten heeft aangeboden voor het opstellen van de verkiezingsprogramma's.

De handreiking bevat verschillende verwijzingen naar achtergrondinformatie. Deze zijn te herkennen als hyperlink door de onderstreping en de blauwe letters. Door op een link te klikken opent automatisch een nieuw document of een webpagina waarin de nadere informatie te vinden is.

Als u vragen heeft over de inhoud van de tekst of nadere informatie wenst over de diverse beleidsthema's dan kunt u zich richten tot: Karin IJssel (tst. 5594) of Rob Hezemans (tst. 5487) karin.ijssel@flevoland.nl / rob.hezemans@flevoland.nl.

Leen Verbeek

Tjeerd van der Wal

INHOUDSOPGAVE

1. Kwaliteit van het openbaar bestuur	4
2. Gebiedsontwikkeling nieuwe stijl	5
3. Regionale economie	7
4. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer	9
5. Milieu, energie en klimaat	11
6. Vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden	12
7. Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer	14
8. Culturele infrastructuur en monumentenzorg	15
9. Financiële uitgangspunten	16

1 KWALITEIT VAN HET OPENBAAR BESTUUR

De rollen van de provincie

De samenleving verandert in snel tempo.

Deze veranderingen leiden ook tot vragen over de positie en rol van de provincie. Het gaat steeds meer om grensontkennend samenwerken vanuit een bredere oriëntatie. Veel grote opgaven pakt de provincie in MRA-verband en met het Rijk op. Ook de regio Zwolle verdient onze aandacht.

Belangenbehartiging in Brussel wordt een onderdeel van elke portefeuille, waarbij de ervaring is dat de presentatie vanuit een Europees, mondiaal perspectief bepalend is voor een succesvolle lobby.

Op internationaal niveau gaat het om het bestendigen van relaties om op de langere termijn tot resultaat te komen. “Floriade werkt” biedt als platform kansen om ons bedrijfsleven internationaal te vermarkten. Flevoland “van achter de dijken” is niet een perspectief dat over grenzen verbindt. Het denken, werken en profileren vanuit een bredere context doet dat wel. Dit stelt eisen aan onze bestuurlijke en ambtelijke inzet.

Hoe sturend kunnen we hierbij zijn? Welke partners hebben wellicht een vergelijkbare ambitie?

Hoe kunnen we die initiatieven faciliteren?

De verhouding inwoners, bedrijven en overheid is sterk aan het veranderen. Zichtbaar is een combinatie van de participatiesamenleving, de vrije markt en de verzorgingsstaat. Het vraagt om een actualisatie van de rollen en beelden in een nieuw samenspel. Termen als de doe-democratie, de participatiemaatschappij, actief burgerschap, sociaal ondernemerschap, geven uiting aan de toenemende betekenis van initiatieven ‘van onderop’. (Bronnen: Twynstra Gudde, onderzoek in opdracht van de provincie Flevoland, ‘Van spagaat naar Lemniscaat, 2014; edocs 1717850/[KOMPAS 2020](#)).

Zo is er steeds meer diversiteit ontstaan in de rollen van de overheid. In de recente publicatie ‘[Leren door doen](#)’ staan vier overheidsrollen beschreven:

- de rechtmatige overheid (waarin het klassieke politieke primaat bij de vaststelling van publieke belangen vooropstaat en politieke ambities worden vertaald in regels, procedures en de inzet van middelen),
- de presterende overheid (die politiek en betekenisgeving formuleert in afrekenbare prestatieafspraken),

- de netwerkende overheid (die in overleg met partners in het netwerk haar doelen bepaalt) en
- de participerende overheid (die reactief, terughoudend en faciliterend maatschappelijke initiatieven verbindt met publieke doelen).

Elk van deze rollen kan op verschillende manieren worden ingevuld. De rechtmatige overheid kan binnen kaders meedenken over oplossingen en toch duidelijk blijven in de normering. De netwerkende overheid kan helder zijn binnen welke kaders ze werkt en waar de ruimte ligt en waar de grenzen. De kracht van besturen wordt steeds sterker bepaald door de vaardigheid om de rol te kiezen die het beste past bij het specifieke vraagstuk. Dat vraagt inzicht, flexibiliteit en vertrouwen.

Vragen:

- Welke provinciale rollen zijn vooral van belang? Welke ruimte wilt u bieden voor initiatieven van onderop?
- Waar ziet u voor de provincie een rol om initiatieven te nemen? Bijvoorbeeld als u kijkt naar de gebiedsprogramma’s die in de volgende paragraaf aan bod komen.
- Hoe wordt de samenspraak met PS over de keuze voor de rol vormgegeven?
- Hoe kijkt u aan tegen de samenwerking met de andere overheden, welke rol ziet u ten opzichte van de gemeenten?

Provinciale taken

In lijn met de IPO-publicatie ‘[Profiel Provincies](#)’ uit 2010, heeft het college in 2011 ervoor gekozen zich, binnen de open huishouding, te concentreren op de zeven provinciale kerntaken.

Daarbij is een tijdelijke uitzondering gemaakt voor het voorzieningenniveau en een aantal taken in het sociale domein, in verband met de achterstandsituatie waar toen sprake van was (m.n. zorg, sport, hoger onderwijs en de tweedelijns steunfunctie voor maatschappelijke ondersteuning, eenzaamheidsbestrijding en ouderen). De inzet op zorg en sport is omgebogen naar innovatie (zorg) en naar grootschalige evenementen met een economische spin-off.

Vraag:

Welke rol ziet u voor de provincie buiten de zeven kerntaken?

2 GEBIEDSONTWIKKELING NIEUWE STIJL

De provincie maakt zelf, dan wel samen met partners, grootschalige, ruimtelijk-economisch ontwikkelingen in Flevoland mogelijk. Met de uitvoering van de speerpunten van het omgevingsplan in de vorm van gebiedsontwikkeling, gekoppeld aan de Europese programma's, is er een belangrijke stap gezet in de economische structuurversterking van Flevoland.

Gebiedsontwikkeling anno nu is maatwerk; ruimtelijk economische vraagstukken doorkruisen regelmatig allerlei geografische en bestuurlijke grenzen. De provincie kiest bij iedere ontwikkeling de schaal, aanpak, samenwerking en bestuurlijke rol die het beste passen, waardoor de betreffende opgave haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar wordt. In toenemende mate krijgen onze gebiedsprogramma's ook een Europese dimensie. Regionale, nationale en/of Europese opgaven kunnen heel goed op het grondgebied van één gemeente spelen, waarbij de aanpak afstemming of samenwerking vereist met verschillende overheden en/of andere partijen. De belangrijkste vragen die bij de gebiedsprogramma's spelen, hebben te maken met de rol die de provincie bij deze programma's en projecten wil spelen (zie hoofdstuk 1).

De belangrijkste gebiedsprogramma's zijn:

Rijks-regioprogramma Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM)

Samen met het Rijk en de gemeente Almere werkt de provincie aan de drievoudige ambitie op het gebied van verstedelijking, bereikbaarheid en natuur & recreatie ter versterking van de internationale concurrentiepositie van de regio rond Amsterdam en Almere (de Noordvleugel), zoals uitgewerkt in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer en vastgelegd in de bestuursovereenkomst RRAAM van november 2013.

• Markermeer/IJmeer

Door het verbeteren van de natuurkwaliteit worden kansen gecreëerd voor de economische ontwikkeling in en rond het Markermeer/IJmeer (zoals het Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem, inclusief realisatie MarkerWadden).

• Almere 2.0

De stedelijke ambitie bestaat uit de gebiedsontwikkelingen van Almere, alsmede de ontwikkeling van de sociaal-economische en fysieke infrastructuur. In de uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 hebben de gemeente, de provincie en het rijk de afspraken vastgelegd om tot uitvoering te komen, inclusief het gezamenlijke financieel kader (Fonds Verstedelijking Almere).

• Floriade Werkt!

De provincie wil een economische 'spin off' genereren in Flevoland door het regionale bedrijfsleven te verbinden met de (inter-)nationale Agro- Food- en Tuinbouwsector en dit te tonen op het Floriade-terrein. De provincie en de gemeente hebben hiervoor gezamenlijk het economisch programma 'Floriade Werkt!' opgesteld, waarbij de CAH-Vilentum Almere een belangrijke partner is.

Lelystad Airport

Lelystad Airport kan zich in de komende decennia ontwikkelen tot een luchthaven met een capaciteit van 45.000 vliegtuigbewegingen. Daarmee kan de luchthaven een deel van de groei op Schiphol overnemen. De ontwikkeling draagt bij aan de doelstellingen van de economische agenda ten aanzien van het vestigingsklimaat, de economische groei, onderwijs en bereikbaarheid. De provincie werkt voor het bedrijventerrein OMALA samen met andere aandeelhouders.

Maritieme ontwikkelingen:

Flevoland heeft door zijn ligging aan het water een uitstekende uitgangspositie om haar maritieme positie te versterken. De Flevolandse maritieme strategie sluit aan bij die van het Rijk en Europa en gaat uit van clusterbrede vraaggestuurde maatwerkoplossingen, waarbij ladingstromen en logistieke ketens de basis voor de ontwikkelingen vormen¹. De verschillende havenontwikkelingen in Flevoland worden van een functionele taakverdeling voorzien om onderlinge concurrentie te voorkomen.

¹ De Nederlandse Maritieme Strategie 2015-2025: <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2015/01/16/de-nederlandse-maritieme-strategie-2015-2025/de-nederlandse-maritieme-strategie-2015-2025.pdf>

- [Flevokust](#)

Realisatie van een buitendijks multimodale haven met containerterminal (provinciale verantwoordelijkheid) en een binnendijks nat-industrieterrein (gemeentelijke verantwoordelijkheid) voor havengebonden en havengerelateerde bedrijven. Het accent ligt op logistiek, met een accent op het agrarische cluster bij Lelystad.

- [Maritieme Servicehaven Flevo Port \(MSF\)](#)

Realisatie van een buitendijkse maritieme servicehaven (waaronder jachtbouw en -onderhoud) bij gemeenten Urk en Noordoostpolder.

Noordelijk Flevoland

In Noordelijk Flevoland zijn impulsen nodig om het gebied vitaal te houden en kansen te bieden voor de economie. In de eerste jaren van de Zuiderzeelijn gelden-Noordelijk Flevoland is vooral ingezet op de versterking van de sectoren agribusiness, visserij en de composietensector. Dit heeft geleid tot initiatieven als CompoWorld, e-OPTIMA, het Agrofoodcluster en het Masterplan Duurzame Visserij. Vooruitkijkend gaat de ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Flevoland echt iets betekenen voor een robuuste economische structuurversterking voor Noordelijk Flevoland. Hierop zou volop ingezet moeten worden door overheden en bedrijfsleven.

Nieuwe Natuur

Het programma verbetert de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, met een maximale benutting van de ecologische en economische potenties. Het programma is via een adaptief proces ontstaan en de Staten hebben 22 ingediende projecten gehonoreerd om zo de realisatie van natuur in gang te zetten.

Europese programma's

Met de Europese programma's (o.a. EFRO, POP en Interreg) zet de provincie in op versterking van het MKB (investeringsvermogen en innovatiekracht) en op het koolstof-arme maken van de regio. Daarbij koppelt de provincie waar mogelijk uitvoering van deze programma's aan de gebiedsprogramma's om de ambities te versterken en om tot robuuste uitvoering te komen. Zo ontstaan nieuwe kansen en komen we tot nieuwe samenwerkingspartners en nieuwe financieringsarrangementen. Op deze manier versterkt de provincie de gebiedsontwikkeling nieuwe stijl; een zoektocht naar een nieuwe economie in Flevoland.

3 REGIONALE ECONOMIE

Economische structuurversterking kent acht pijlers:

1. Gebiedsmanagement (zie [Gebiedsontwikkeling nieuwe stijl](#))
2. Onderneming, innovatief en uitdagend klimaat (zie [Kenniseconomie](#))
3. Leefomgeving & voorzieningen (zie [Vrijetijdseconomie](#) en [Culturele infrastructuur](#))
4. Onderscheidende bovenlokale werklocaties (zie [Passend aanbod werklocaties](#))
5. Duurzaamheid (zie [Duurzame energie](#) en [Grondstoffentransitie](#))
6. Goed geschoolde beroepsbevolking (zie [Goed geschoolde beroepsbevolking](#))
7. Gastheerschap & branding (zie [Gastheerschap en branding](#))
8. Bereikbaarheid (zie [Regionale bereikbaarheid & regionaal openbaar vervoer](#))

Een aantal van deze thema's wordt hieronder toegelicht.

3.1. Kenniseconomie

Vanuit de Economische Agenda 2012 is ingezet op kenniseconomie en vrijetijdseconomie. Kenniseconomie richt zich erop om topsectoren en clusterforming te bevorderen en te stimuleren dat bedrijven geld kunnen verdienen met het omzetten van kennis in nieuwe producten (kennisvalorisatie). Innovatie is een leidend thema. Flevoland beschikt over een set financiële regelingen (leningen, garantstellingen en subsidies) voor het innovatieve MKB, zowel in de idee- en planfase, als in de startfase en de markt-fase. Een provinciale euro trekt tussen de € 2,37 en € 3,70 aan nieuwe investeringen aan. In aanvulling hierop is er het MKB-Doorstartfonds.

3.2. Grondstoffentransitie

De landbouwsector van Flevoland, de kennisinstellingen (CAH Vilentum en WUR/ACCRES) en innovatieve ondernemers zien kansen in een economie gebaseerd op biomassa (bio-economie) en op hergebruik van grondstoffen (circulaire economie). Zo kunnen ondernemers schaarste van grondstoffen tegen gaan, de landbouw kan geld verdienen met (reststromen van) groene grondstoffen of teelt voor nieuwe doeleinden. Zo kan de bio- en circulaire economie Flevoland veel geld en banen opleveren.

3.3. Vrijetijdseconomie

Vrijetijdseconomie gaat over de groeisector van toerisme & recreatie en over de economische kansen van cultuur en sport. De inzet voor deze sector draagt bij aan de pijler leefomgeving en voorzieningen.

3.4. Passend aanbod werklocaties

Een onderscheidend en passend aanbod aan werklocaties is een voorwaarde voor een goed functionerende economie: bedrijventerreinen, kantoren, woon-werkcombinaties, detailhandel, boerderijen, schuren en erven. Er moet voldoende en flexibele ruimte zijn. Op dit moment is er een teveel aan werklocaties, zowel in steden als in het landelijk gebied. Leegstand leidt tot verlies en verloedering. Dat vraagt om een bovenlokale aanpak. De opgave is een passend aanbod te creëren aan werklocaties, de beschikbare ruimte zorgvuldig te gebruiken en zo te zorgen dat Flevoland aantrekkelijker wordt voor ondernemers om zich te vestigen. Samen met ondernemers, gemeenten en buurprovincies is een ontwerp opgesteld van de Ruimtelijke Ordeningsvisie Werklocaties. Deze wordt na het doorlopen van de inspraak voorgelegd ter vaststelling. De visie Werklocaties heeft een uitvoeringsagenda waarin de maatschappelijke opgaven staan beschreven.

3.5. Goed geschoolde beroepsbevolking

Goed opgeleid personeel (human capital) is een voorwaarde voor een concurrerend en innovatief bedrijfsleven. Het is belangrijk kansen en knelpunten in beeld te hebben om te weten welke ontwikkelingen te stimuleren en welke tegen te gaan. Het kan daarbij gaan om scholing, of het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, maar ook om de afstemming tussen ondernemers sectoraal of regionaal.

3.6. Gastheerschap & branding

Ondernemers hebben veel partijen nodig om succesvol te ondernemen. Onder gastheerschap valt de manier waarop een regio de dienstverlening aan ondernemers organiseert. Dit kan door diensten van verschillende partijen te bundelen en te zorgen voor eenvoudige procedures en heldere regels. Branding is de gezamenlijke invulling van gebieds-promotie waardoor naamsbekendheid en imago verbeteren.

Vragen:

- Hoe wil de provincie de komende periode de economie versterken? Op welke pijlers wil de provincie inzetten? Welke rollen wil de provincie hierbij spelen?
- Als de focus gericht blijft op de pijler 'Ondernemend, innovatief, uitdagend klimaat' gaat het dan om dezelfde topsectoren? Of moet bijvoorbeeld logistiek worden toegevoegd of een andere topsector vervangen, gezien de kansen die hier liggen met de ontwikkeling van de luchthaven en Flevokust?
- Wil de provincie financiële instrumenten blijven inzetten voor ondernemers? Wil de provincie ondernemers ondersteunen bij het vinden van goedgeschoold personeel en het flexibel kunnen inzetten van personeel?

4 DUURZAME RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN WATERBEHEER

4.1. Omgevingsvisie

Het Omgevingsplan Flevoland dateert uit 2006. Sinds die tijd is er veel veranderd. Veel van de uitvoeringsagenda is daadwerkelijk in de uitvoeringsfase. Daarom start in 2015 de voorbereiding van de Omgevingsvisie. De ontwerp-Omgevingswet schrijft voor dat een provinciale Omgevingsvisie een integraal plan is, het volledige gebied omvat, de hoofdlijnen van het beleid vastlegt en dat de beleidsdoelen uit de Omgevingsvisie worden gemonitord.

De nieuwe omgevingsvisie maakt op hoofdlijnen duidelijk hoe de provincie binnen de uitdagende maatschappelijke context doelen en prioriteiten stelt voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van het gebied. Dit vormt een actueel, integraal, adaptief en toekomstbestendig kader voor het beleid en het handelen van de provincie.

De Omgevingsvisie integreert beleidlijnen als bijvoorbeeld de Agenda Vitaal Platteland en de visie Natuur en Landschap en onderwerpen als ruimtelijke ordening, water, milieu en mobiliteit.

De Omgevingsvisie vormt de basis voor de nieuwe uitvoeringsprogrammering.

Vragen:

Bij schaalvergroting, water- en bodemkwaliteit en erfgoed kan de provincie haar kaderstellende rol meer of minder richtinggevend invullen, bijvoorbeeld in een Omgevingsvisie. Waar wil de provincie sturen? En waar loslaten?

4.2. Zorgvuldig ruimtegebruik

Sinds 2012 is de 'Ladder voor duurzame verstedelijking' (zie <http://ladderverstedelijking.miniennm.nl/#ladder>) één van de instrumenten voor ruimtelijke ordening. De ladder vraagt overheden plannen te baseren op een regionaal afgestemde behoefte, de plannen eerst in te passen binnen bestaand stedelijk gebied, zo nodig door herstructurering, en pas als dat niet kan, komt uitbreiding buiten bestaand stedelijk gebied aan de orde. De ladder is verankerd in de wet. De ladder vormt een kader om samen met gebiedspartners actuele thema's te agenderen, zoals dat in 2014 is gedaan op het vlak van werklocaties. De ladder helpt overheden onderling de ruimte zorgvuldig te gebruiken en

alleen ruimte beschikbaar te maken voor ontwikkelingen waar (boven-)regionaal vraag naar is (vraag-gerichte programmering).

Vragen:

- Welke belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen vragen om deze zorgvuldige afweging? (Te denken valt, naast werklocaties, aan woningbouw of de ruimtelijke inpassing van de energie- en grondstoffentransitie.)
- Waar wil de provincie sturen en waar loslaten?

4.3. Droge voeten en goed drinkwater blijven garanderen

Droge voeten en een optimale zoetwatervoorziening zijn voor langere termijn gegarandeerd in 99% van Flevoland. De provincie waarborgt dat de waterhuishouding op orde is door kaders te stellen voor het waterschap en door activiteiten mogelijk te maken die gericht zijn op een goede bescherming tegen wateroverlast en op een doelmatig watersysteembeheer. Tot nu toe hebben de overheden (provincie en waterschap) ingezet op een watersysteem dat elke activiteit maximaal faciliteert. Daar komen de hoge wateroverlastnormen vandaan en daarom zijn alle bebouwde buitendijkse gebieden beschermd door een regionale kering. Processen als bodemdaling en klimaatverandering leiden tot grotere verschillen binnen Flevoland. Als overal elke vorm van bodemgebruik mogelijk moet blijven, leidt dat tot hoge maatschappelijke kosten.

Vragen:

- Een robuust watersysteem in heel Flevoland betekent dat lokaal zo nu en dan minder goede omstandigheden geaccepteerd moeten worden. In hoeverre stuurt de provincie in de maatschappelijke kostenbatenafweging die het waterschap daartoe moet maken?
- Waterbeleid zoekt een midden tussen bescherming van de bewoners en bieden van optimale omstandigheden enerzijds en ruimte bieden voor ontwikkelingen anderzijds. Dit laatste vraagt waterbewustzijn van inwoners en bedrijven en een overheid die ontwikkelingen faciliteert.

Hoe kiest de provincie hierin zijn weg?

- Innovatieve, gewenste ontwikkelingen, zoals Oosterveld en Flevokust, kunnen op gespannen voet staan met algemeen geldende regels. In hoeverre wil de provincie dan maatwerk toe passen om de ontwikkelingen toch mogelijk te maken?

5 MILIEU, ENERGIE EN KLIMAAT

5.1. Ondergrond

De bodem en ondergrond vormen de grond van het menselijk bestaan en ook dat van dieren en planten. Een gezonde bodem is essentieel voor onze voedselproductie. De ondergrond levert duurzame energie (geothermie en warmte- en koudeopslag ofwel WKO) en draagt infrastructuur en gebouwen. De toestand van de bodem bepaalt hoe veerkrachtig Flevoland is om extreme weersomstandigheden en wateroverlast te doorstaan. Veel eigenschappen van de bodem zijn niet hernieuwbaar en bodemprocessen zijn vaak onomkeerbaar. Om ook in de toekomst gebruik te blijven maken van het grote potentieel van de ondergrond, is een duurzaam beheer van bodem en ondergrond nodig. Duurzaam gebruik van de ondergrond is een belang van velen (agrariërs, inwoners, bedrijven, overheden). De bodemkwaliteit in Flevoland neemt af. Voor velen (waaronder agrarisch ondernemers) een punt van zorg.

Vragen:

- Wil de provincie de ondergrond een integraal onderdeel uit laten maken van haar rol in de ruimtelijke ordening?
- De kwaliteit van de bodem gaat achteruit en dat kan grote gevolgen hebben voor de landbouw en het grondwater. Wil de provincie haar beleid voor het behoud of verbetering van het bodem-water-systeem wel of niet intensiveren?
- Welk standpunt wil de provincie innemen rond de rijksplannen voor het winnen van schaliegas in Noordoostpolder?

5.2. Hernieuwbare energie

Flevoland wekt hernieuwbare energie op (vooral uit wind) voor ruim 60% van de energie die bewoners en bedrijven gebruiken, exclusief vervoer; in 2020 is dat 100%. Doel van het dit jaar vast te stellen Regioplan Wind is meer windenergie, minder molens en een mooier landschap. Windenergie trekt investeringen tot 1,75 miljard aan, genereert werkgelegenheid, bewoners en bedrijven die last van de windparken ervaren, kunnen investeren en delen in de winst. Als windmolens ook worden geproduceerd en onderhouden door Flevolandse bedrijven, ontstaat nog meer werkgelegenheid.

Zonne-energie, aardwarmte, warmte-koude-opslag en biomassa ontwikkelen zich verder. Particulieren wekken zelf hernieuwbare energie op of kunnen goedkopere stroom afnemen en besparen zo op energiekosten. Hernieuwbare energie opwekken maakt Nederland onafhankelijk van olie- en gasproducerende landen. Ondernemers innoveren en maken economie met hernieuwbare energie.

Vragen:

- Stoppen bij energieneutraliteit exclusief vervoer (=2020) of kiezen voor energieneutraliteit inclusief vervoer?
- Op termijn is een verdere verduurzaming van de Flevolandse energiehuishouding mogelijk door het versterken van een brede energiemix: Naast windenergie zijn energiebesparing, zonne-energie (op daken en via zonneweides) en aardwarmte kansrijke opties. Daarmee kan Flevoland feitelijk een energieleverende provincie worden, omdat de opwekking van hernieuwbare energie meer dan 100% van de Flevolandse energiebehoefte afdekt.
- Hernieuwbare energie produceren is één ding, het goed verkopen door de energie juist in te passen op het energienet is nog wat anders. Hoe zorgen we bij lokale opwekking voor een maximaal profijt voor de Flevolandse?

5.3. Duurzaam inkopen

Ongeveer de helft van onze provinciale begroting wordt besteed door het inkopen van diensten. Daarmee kan provinciale inkoop en aanbesteding een stimulans vormen voor het verder vergroenen van de economie. De eerste stappen voor duurzaam inkopen en aanbesteden zijn gezet met voor alle overheden opgestelde selectie- en gunningscriteria. Deze criteria worden nu algemeen toegepast. Om verdere ontwikkelingen op dit gebied te stimuleren is een aantal nieuwe initiatieven ontwikkeld die kunnen worden samengevat onder de noemer Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.

Vraag:

Hoe ver wil de provincie gaan met duurzaam inkopen?

6 VITAAL PLATTELAND, NATUURBEHEER EN ONTWIKKELING NATUURGEBIEDEN

6.1. Landelijk gebied

In 2014 is de Agenda Vitaal Platteland vastgesteld. Daarin staan centraal:

- ruimte voor innovatie en verduurzaming van landbouw,
- ruimte voor intensieve veehouderij,
- schaalvergroting en bedrijfsopvolging in de landbouw,
- ruimte voor hernieuwbare (biobased) energie in relatie tot het landschap,
- ruimte voor bijzondere werkvormen,
- de leefbaarheid en de versterking van de woonkernen in relatie tot de ruimtelijk-economische vraagstukken.

Vragen:

- Uit de gesprekken die zijn gevoerd voor het opstellen van de Agenda Vitaal Platteland bleek een behoefte aan een agenderende, mobiliserende rol van de provincie. Ook onderzoek en visievorming kunnen een provinciale rol zijn. Wil de provincie in deze behoefte voorzien? Of kiest ze voor een andere rol of voor het invullen van sommige van deze rollen?
- Er zijn ontwikkelingen in de landbouw die kunnen leiden tot botsende belangen (schaalvergroting en specialisatie enerzijds en verbreding naar andere activiteiten anderzijds). Wil de provincie alleen kaders stellen of ook met gebiedspartners bepalen wat gewenste ontwikkelingen zijn en die stimuleren?
- De vergroeningseisen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid zullen ook in Flevoland doorwerken. Kiest de provincie daarbij voor een minimale invulling met maximale vrijheid voor de boeren of wil de provincie sturen op bv. instandhouding van het landschap en bevorderen van natuur?

6.2. Natuurbeheer

De Flevolandse natuur is robuust en van groot internationaal belang. Flevoland is een provincie in ontwikkeling. Ook de natuur is niet volgroeid. Dit wringt soms met de Europese en nationale normen voor instandhouding van bestaande soorten en gebieden. De uitdaging voor de provincie

Flevoland is om naar de geest van de (inter-) nationale kaders zorg te dragen voor de instandhoudingsdoelen zonder dat dit belemmerend werkt voor de doorontwikkeling van de provincie. Dit lukt dankzij principes als saldobenadering en natuur inclusief ontwerpen.

Oostvaardersplassen

De ontwikkelgeschiedenis van ruim 45 jaar heeft tot unieke kwaliteiten geleid. Het is de gemeenschappelijke opgave deze kwaliteiten te koesteren en ze verder te versterken. Verschillende partijen dragen verschillende verantwoordelijkheden voor de Oostvaardersplassen. Die van de provincie ligt bij de realisatie van het Natuurnetwerk (EHS), de uitvoering van het Natura 2000-beheerplan en de kaderstelling en financiering van het dagelijks beheer. Het rijk is verantwoordelijk voor het welzijn van de grote grazers en voor de positie van Staatsbosbeheer als organisatie. De opgave voor de komende tijd is de ontwikkeling van de Oostvaardersplassen tot Nationaal Park. Tegelijk moeten, net als in andere gebieden, de overheden duidelijke kaders stellen en Staatsbosbeheer als terreinbeheerder zorgen voor de invulling en uitvoering daarvan. Daarbij hoort ook de maatschappelijke verantwoording over de gevolgen van het gekozen beheer.

Vragen:

- Wil de provincie economische ontwikkelingen mogelijk maken die zowel bijdragen aan het toegankelijk maken als aan de verbetering van de natuurkwaliteit? Of heeft één van beide prioriteit?
- Wil de provincie natuurwaarden alleen nastreven binnen het Natuurnetwerk (EHS) of ook daarbuiten?
- Heeft de provincie een rol bij natuur in de stad en bij landschap en groen in het landelijk gebied? En zo ja, welke rol wil ze daarin nemen?
- Vraagt de provincie financiële bijdragen van de uitvoerende organisaties? En wil de provincie dat de uitvoerders daarbij ruimte laten aan anderen? En hoe stuurt de provincie daarop?

- Wil de provincie zich hard maken voor de ontwikkeling van de Oostvaardersplassen tot een (nationaal) park, ook als het rijk daar niet aan meewerkt?
- En zo ja, wil de provincie daarin dan ook zelf investeren?

7. REGIONALE BEREIKBAARHEID EN REGIONAAL OPENBAAR VERVOER

Bereikbaarheid over wegen, vaar- of spoorwegen, voor auto's, vrachtverkeer of met het openbaar vervoer: het is één van de voorwaarden voor het goed functioneren van het gebied. Investerings in bereikbaarheid zijn gericht op versterking van economische activiteiten, verkeersveiligheid en/of op verduurzaming.

7.1. Infrastructuur als onderdeel van de economische structuur

In de komende collegeperiode staan grote investeringen in de meerjarenbegroting zowel voor beheer en onderhoud als voor nieuwe infrastructuur. De bijbehorende projecten worden uitgevoerd en dragen bij aan een robuust wegennet. Tot 2023 staan nog uitbreidingen van het wegennet in de Investeringsagenda geprogrammeerd. Nieuwe economische impulsen zoals de ontwikkeling van een overslaghaven bij Lelystad en een maritieme servicehaven bij Urk kunnen tot nieuwe vragen leiden. Bij een onderzoek naar bijvoorbeeld de wenselijkheid van een haven bij Almere, zal ook de bereikbaarheid en zo nodig nieuwe investeringen in wegen een onderdeel van de kosten-baten-analyse moeten zijn.

7.2. Verkeersveiligheid

Volgens het Verkeersveiligheidsonderzoek van de ANWB voldoet 60% van de wegen aan de verkeersveiligheidsnorm. Daarmee scoort Flevoland het best van alle provincies. De maatregelen die de afgelopen 2 jaar zijn genomen en die in het PMIRT 2015-2019 zijn opgenomen zullen dat percentage nog verder verhogen.

7.3. Beheer en onderhoud

In 2014 hebben PS belangrijke besluiten genomen over het kwaliteitsniveau van de bestaande infrastructuur. Op veel onderwerpen is gekozen voor een kostenefficiënte aanpak op minimumniveau. Voor beheer en onderhoud is budget tot 2019 geregeld, voor vervangingsinvesteringen tot 2023.

7.4. Openbaar vervoer

Een groot deel van het mobiliteitsbudget gaat naar OV (80% van de BDU). Door maatschappelijke ontwikkelingen verandert de vraag naar openbaar vervoer snel. Het gaat dan om ontwikkelingen als technologische innovaties (van e-bike tot zelfrij-

dende auto's), nieuwe manieren van organiseren (denk aan Uber) of vergrijzing. De in december 2014 vastgestelde OV-visie richt zich op een zo rendabel en toegankelijk mogelijk collectief vervoersysteem voor inwoners en bezoekers van Flevoland:

- die aansluit op de mobiliteitsvraag;
- waarbij de keuze bepaald wordt door de vervoer behoefte en de kosteneffectiviteit;
- die een passende voorziening biedt voor die gebieden waar collectief vervoer geen optie is en
- met een belangrijke rol voor participatie uit de samenleving.

7.5. Actualisatie mobiliteitsbeleid

De huidige nota Mobiliteit verloopt in 2015. Met een actualisatie van mobiliteitsbeleid voldoet de provincie aan de Planwet Verkeer en Vervoer. De actualisatie wordt uitgevoerd en het is aan het nieuwe college en Provinciale Staten in nieuwe samenstelling hier verder sturing aan te geven.

Vragen:

- Wil de provincie gaan inzetten op het verbreden van het laatste deel van de Gooiseweg of verdient een verdere verbetering op de lange termijn de voorkeur (A30 Gooiseweg - Nijkerkerweg)?
- Wil Flevoland grensoverschrijdend investeren voor de oplossing van bereikbaarheidsknelpunten op en over de grens met het oude land (oeververbindingen Roggebot en Nijkerk), als dat de bereikbaarheid van Flevoland aanzienlijk verbetert?
- Is de provincie bereid bij te dragen in de kosten van rijksprojecten, als dat leidt tot snellere oplossing van Flevolandse knelpunten, bijvoorbeeld voor de A27? (Vaak vraagt het rijk een regionale bijdrage. Tot nu toe heeft Flevoland hier geen gehoor aan gegeven.)
- Wil Flevoland haar resultaten op het gebied van verkeersveiligheid verder verbeteren? Zo ja, dan moet verkend worden wat de meest effectieve aanpak is. Dat kan gaan om grootschalige infrastructurele maatregelen (aanleg van geleiderail) en/of gedragsbeïnvloeding en handhaving.

8 CULTURELE INFRASTRUCTUUR EN MONUMENTENZORG

De culturele identiteit van Flevoland is jong en vitaal en nog volop in ontwikkeling. Het culturele erfgoed omvat de Swifterbantcultuur, scheepswrakken, Schokland, inpoldering en het hedendaagse kunstaanbod. Dit draagt ook bij aan toerisme en recreatie en aan het vestigingsklimaat van Flevoland. Voor Schokland heeft de provincie in het verleden een rol gespeeld bij het behoud van de archeologische, historische en natuurwaarden. De laatste jaren heeft de provincie de voortrekkersrol overgedragen aan de gemeente Noordoostpolder. De afgelopen tijd is onderzocht of het Flevolands erfgoed kan worden uitgedragen naar meer mensen door de ontwikkeling van museum Batavialand bij Bataviastad. Een andere belangrijke ontwikkeling is de aanleg van het zevende landschapskunstwerk in de Noordoostpolder. Er is een keuze gemaakt voor het ontwerp en de locatie (het Zwarte Water in Noordoostpolder). De voorbereidingen zijn in volle gang. Naar verwachting zal het worden onthuld in 2016.

Vragen:

- Voor Schokland is de uitdaging om een situatie te ontwikkelen waarmee voldoende geld wordt verdiend voor het behoud van het erfgoed en om (inter)nationale bezoekers de waarden van het 'eiland' te laten ervaren. Welke rol wil de provincie hierin spelen?
- Als er een sluitende businesscase komt voor Batavialand met een publieksbereik van meer dan 100.000 mensen, wil de provincie daar dan in investeren (circa 3 miljoen euro)?
- Wil de provincie landschapskunst onderdeel maken van haar beleid voor toerisme en recreatie?

9 FINANCIËLE UITGANGSPOSITIE²

9.1. Meerjarenperspectief 2015-2019

In de begroting 2015-2018 - die in november 2014 door Provinciale Staten is vastgesteld - werd voor het laatst gerapporteerd over het financiële perspectief van Flevoland. Ten behoeve van dit onderhandelingsdocument is het financiële perspectief geactualiseerd (quickscan). Huidig inzicht is dat er in 2015 een ruimte is van € 1,7 mln. voor nieuw beleid en afgerond € 2,5 miljoen per jaar voor de jaren daarna.

Dit financieel perspectief is mede het resultaat van de omvangrijke ombuigingen die de afgelopen jaren zijn gerealiseerd (focus op kerntaken en versoering van de bedrijfsvoering), van de MRB-indexering (vanaf 2016 met jaarlijks 2%) die daarin is verdisconteerd en van de huidige inzichten ten aanzien van het provinciefonds.

Vragen:

1. Biedt het perspectief voldoende structurele ruimte om de ambities te realiseren?
2. Wat betekent het antwoord op vraag 1 voor:
 - de te hanteren uitgangspunten voor de indexering MRB in meerjarenperspectief?
 - de noodzaak tot eventuele verdere ombuigingen.

9.2. Weerstandsvermogen 2015

Het weerstandsvermogen gaat over de verhouding tussen de risico's (waarvoor geen of onvoldoende maatregelen zijn getroffen) en de weerstandscapaciteit (vrij inzetbare middelen, bestaande uit de algemene reserve en de onbenutte belastingcapaciteit) die de provincie heeft om niet begrote kosten op te vangen; ook wel de weerstandsratio. Deze ratio is de afgelopen jaren verbeterd en is gestegen naar factor 2,91 in de begroting 2015.

De factor ligt daarmee hoger dan de door PS vastgestelde bandbreedte (1,0 tot en met 2,0).

Dit houdt in dat er naar de huidige inzichten ruimte is om incidentele uitgaven ten laste van de algemene reserve te doen. Daarbij moet wel in ogenschouw worden genomen dat Provinciale Staten besloten hebben dat de Algemene Reserve minimaal 5% van het begrotingstotaal moet bedragen.

Vragen:

1. Welke bandbreedte voor de weerstandsratio en omvang van de algemene reserve zijn wenselijk voor de nieuwe bestuursperiode?
2. Wat betekent het antwoord op vraag 1 voor de mogelijkheid om middelen uit de algemene reserve in te zetten in de nieuwe bestuursperiode?

9.3. Brede doeluitkering (BDU) verkeer en vervoer

Doeluitkeringen (ook wel specifieke uitkeringen genoemd) zijn bijdragen die de provincies van het Rijk ontvangen om specifieke taken uit te bekostigen. Het kenmerk van een doeluitkering is dat die uitsluitend aan het doel mag worden besteed waarvoor deze is ontvangen. De belangrijkste doeluitkering die de provincie ontvangt is de (BDU) verkeer en vervoer (in 2015 circa € 45 mln.). Het voornemen bestaat om de brede doeluitkering (BDU) verkeer en vervoer in 2016 over te hevelen naar het Provinciefonds. Vanaf dat moment is er geen sprake meer van een doeluitkering met verplichte besteding.

Middelen uit het Provinciefonds zijn immers in beginsel vrij besteedbaar.

² Aanvullende informatie over het meerjarenperspectief, weerstandsvermogen, opcenten MRB, provinciefonds en BDU is opgenomen in het document *Handreiking coalitievorming 2015; Financiële uitgangspositie (1714152)*.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling MO
Provincie Flevoland
Visarenddreef 1
Postbus 55
8200 AD Lelystad

Contact:

Telefoon 0320 - 265 265
E-mail: info@flevoland.nl
www.flevoland.nl

Maart 2015